

Handläggare
Ulrick Hultman

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-02-12

Ärendebeteckning

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Avsiktsförklaring – Smarta elsystem i Kalmar och Kronoberg

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att teckna avsiktsförklaring för deltagande i projektet 'Smart elsystem i Kalmar och Kronoberg'.

Bakgrund

Region Kronoberg, Region Kalmar län, länsstyrelserna i Kronoberg och Kalmar län samt Energikontor Syd har samverkat för projektutveckling av projektet 'Smart elsystem i Kalmar och Kronoberg, SEKK'. Syftet med projektet är att stödja kommuner och samhällsaktörer i övergången till ett smartare och mer dynamiskt elsystem. Kommunerna i länen ses som viktiga och aktiva deltagare i genomförandet av projektets aktiviteter.

Projektet vill bidra till följande:

- Kunskap, dialog och samverkan i ett storregionalt perspektiv och över gränser.
- En gemensam bild av nuläge och av hur den långsiktiga elförsörjningen i berörda län bör se ut – behov och prioriteringar.
- Förbättrade kunskapsunderlag för fysisk planering, energiplanering och näringslivsutveckling.
- Stärkt kompetens hos olika professioner inom medverkande organisationer.
- Att utforska och testa lösningar för att optimera användningen av el (energieffektivisering, flexibilitet och effekt).
- Att utmana och utforska nya affärsmodeller och arbetsmetoder för till exempel energigemenskaper och andra innovativa lösningar.

Avsikten är att lämna in en ansökan till regionala fonden för Småland och öarna i mars 2024. Projekttiden är beräknad till hösten 2024 – 2027. Ingen medfinansiering förväntas från kommunerna, däremot finns det ett önskemål

att kommunerna tecknar en avsiktsförklaring som visar att de är intresserade av att delta i projektet. Förhandsbesked om avsiktsförklaring ombeds inkommen senast den 16 februari 2024.

Ulrick Hultman
VD Kalmar kommunbolag AB

Bilagor

Avsiktsförklaring – ”Smarta elsystem i Kalmar och Kronoberg”
Projektutveckling Smarta elsystem i Kalmar och Kronoberg – SEKK
Smarta elsystem i Kalmar och Kronoberg - SEKK

Avsiktsförklaring – ”Smarta elsystem i Kalmar och Kronoberg”

Vi ser ett behov av projektet ”Smarta elsystem i Kalmar och Kronoberg” och kommer att delta i projektet och ta del av erbjudande, aktiviteter och resultat.

Detta är inte ett bindande avtal utan endast en avsiktsförklaring, och innebär heller inte ekonomiska åtaganden. Finansiering av projektet sker i särskild ordning.

Gällande tidsperiod

Denna avsiktsförklaring gäller från 2024-02-16 till 2027-08-31 (preliminärt projektslut).

Organisation.....

Organisationsnummer.....

Underskrift.....

Ort och datum.....

Bilagor

Bilaga 1 – Projektutveckling Smarta elsystem i Kalmar och Kronoberg - SEKK

Projektutveckling Smarta elsystem i Kalmar och Kronoberg - SEKK

Bakgrund

De senaste åren har det blivit tydligt att Sveriges energisystem är sårbart. Det som samhället står inför på kort tid är att efterfrågan på elektricitet väntas öka kraftigt, rent av fördubblas vilket ökar risken för brist i elnätet och tillräcklig kapacitet. Brister i elnätet kan bl.a. leda till höga elpriser och sämre konkurrenssituation för näringslivet. Elektrifiering av samhället och strävan efter att fasa ut fossil energi påverkar också tillgången och ökar behovet av utbyggnadstakten. Samhällets beredskap för långvariga strömavbrott behöver utvecklas.

Den utmaning som detta innebär är på många sätt ny. Vi måste tillsammans anpassa elnätet för att möjliggöra en fortsatt god utveckling. Olika aktörer behövs för att kunna genomföra förändringen tillräckligt snabbt. Genom att skapa strukturer för samverkan, kunskapsutbyte och forum för att testa nya tekniker och arbetssätt kan vi tillsammans ge förutsättningar för att göra rätt åtgärder i rätt tid och på rätt plats.

Projektet vänder sig brett till aktörer inom elsystemet och bygger på ett aktivt deltagande också från organisationer som inte är direkta medfinansierare. Ett brett stöd från projektets målgrupp och intressenter ökar möjligheten till positiva beslut från ERUF (Europiska regionala utvecklingsfonden) och regioner. Under hösten 2023 och vintern 2024 har ett antal workshops, möten och samtal förts i en bred krets. Vi upplever att intresset är stort. Initiativtagare till projektet är Region Kronoberg, Region Kalmar län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Kronobergs län och Energikontor Syd.

Mot bakgrund av att stärka projektets möjlighet till positivt projektbeslut önskar vi att avsiktsförklaringar tecknas av deltagande kommuner, energibolag, nätägare med flera. Underskriven avsiktsförklaring lämnas senast den 16 februari 2024 och skickas till cecilia.glaad@kronoberg.se

Syfte

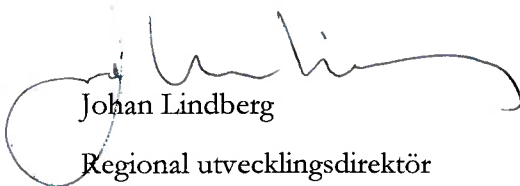
Syftet med detta projektet är att möta utmaningar som samhället står inför i omvandlingen till smarta* elsystem och övergången till en fossilfri energiproduktion med en förväntad kraftigt ökad elanvändning. Projektet ska bidra till dialog och samverkan mellan aktörer, höja kunskap och kompetens genom målgruppsanpassade utbildning, workshops, seminarium och studiebesök. Elsystemet aktörer ska ha en gemensam bild av nuläge, hur den långsiktiga elförsörjningen i berörda län bör se ut,

* *Smarta elsystem används ofta som ett samlingsbegrepp för att beskriva framtidens elnät och handlar både om ny teknik, nya tjänster och nya förutsättningar för reglering och marknadsdesign.*

samt av åtgärder med hög prioritet. Vid projektslut har det skett en kunskapshöjning kring elsystem hos berörda aktörer, samsyn och långsiktiga samarbeten har byggts upp.

Projektet

Projektutveckling kring Smarta elsystem i Kalmar och Kronoberg har pågått sedan hösten 2023 och avsikten är att lämna in en ansökan till regionala fonden för Småland och öarna i mars 2024. Arbetet sker i dialog med en rad olika aktörer inom hela elsystemet. Det är Region Kronoberg som kommer att vara projektägare, medan ansvaret för olika arbetspaket fördelas mellan initiativtagarna.

Johan Lindberg
Regional utvecklingsdirektör

Kontaktperson

Per Schöldberg, per.scholdberg@kronoberg.se

Carolina Gunnarsson, carolina.gunnarsson@regionkalmar.se

Sändlista

Borgholms kommun
Emmaboda kommun
Hultsfreds kommun
Högsby kommun
Kalmar kommun
Mönsterås kommun
Mörbylånga kommun
Nybro kommun
Oskarshamns kommun
Vimmerby kommun
Västerviks kommun

Borgholms Energi
Emmaboda Energi
Kalmar Energi
Kraftringen

Nybro Energi
Oskarshamn Energi
Vimmerby Energi & Miljö
Västervik Miljö & Energi
Ålem Energi

Alvesta kommun
Lessebo kommun
Ljungby kommun
Markaryds kommun
Tingsryds kommun
Uppvidinge kommun
Växjö kommun
Älmhults kommun

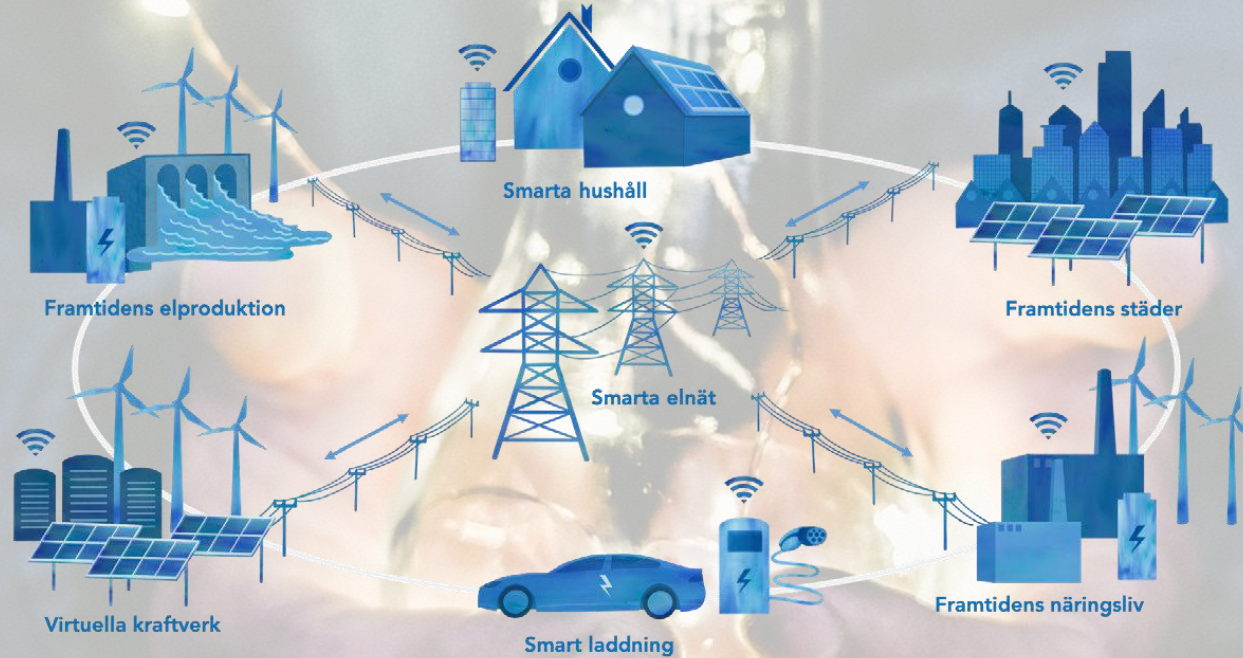
Alvesta Energi
Ljungby Energi
Växjö Energi
E.ON

Svenska Kraftnät

SMARTA ELSYSTEM I KALMAR OCH KRONOBERG - SEKK

2024-2027

ETT ELSYSTEM UNDER OMVANDLING

VISION

- Ett optimerat elsystem i vardagen
- Ett motståndskraftigt elsystem i kris och krig
- Förutsättningar för en stark näringslivsutveckling genom stabil elförsörjning

PLANERADE ARBETSPAKET

- Kunskap, dialog och samverkan
- Optimal användning av elsystemet
- Lokal och regional energiplanering
- Innovationsarena
- Elförsörjning vid kris

ARBETSPAKET 2

KUNSKAP, DIALOG OCH SAMVERKAN

REGION KALMAR LÄN

KUNSKAP, DIALOG OCH SAMVERKAN

- **Syfte**

Storregionalt perspektiv. I hela värdekedjan.

Knyter ihop projektet och dess resultat.

Bygger kunskap, samsyn och samarbeten som består efter projektslut.

Målgruppen har fått höjd kunskap inom energisystemfrågor genom målgruppsanpassade utbildning, workshops, seminarium och studiebesök.

Elsystemet aktörer har en gemensam bild av nuläge, hur den långsiktiga elförsörjningen i berörda län bör se ut, samt av åtgärder med hög prioritet.

- **Målgrupp ~ samma som i projektet som helhet**

Kommuner och övrig offentlig sektor. Energibolag/energiproducenter och nätbolag. SMF (branschorganisationer).

2 AKTIVITETER

2.1 Höjd kunskap och kompetens

- Omvärldsbevakning i projektgruppen, för vidare spridning. M1 – M2.
- Behovsanalys, upphandling och framtagande av utbildningar, workshop etc. M2 – M4.
- Genomförande, utbildningar, workshops, seminarium, konferenser etc. M2 – M 36

2.2 Regional samverkan

- Inventering och planering. M1-M3
- Dialog för regional elförsörjning. M3 – M36
 - Storregional grupp elförsörjning
 - Nyttja befintliga nätverk
 - Effektprognos Sydsverige, forts
 - X
- Nuläge elförsörjning KK. M 2 – M 6
- Prioriterade aktiviteter elförsörjning KK. Dokument som uppdateras regelbundet under projektiden. Prio plan 2027 blir också projektet rekommendationer efter projektslut. M12-M36
- Agera gemensamt.

ARBETSPAKET 3

OPTIMAL ANVÄNDNING AV ELSYSTEMET

ENERGIKONTOR SYD

OPTIMAL ANVÄNDNING AV ELSYSTEMET

- **Syfte**
 - Motverka risk för **kapacitetsbrist** och **höga elkostnader** som ökad elanvändning samt mer intermittent och decentraliserad elproduktion kan leda till
- **Målgrupp**
 - Elnätsbolag
 - Små/medelstora bolag
 - Kommunala fastighetsbolag
 - Energilagringsaktörer
 - Energigemenskaper

AKTIVITETER

- **Energilager i det lokala elsystemet**
 - för smartare elsystem
- **Planerbar kraftproduktion**
 - öka planerbar elproduktion
 - biogas/vätgas
 - befintliga kraftvärmeverk
 - öka krisberedskap
- **Effektoptimering (företag)**
 - minska belastning på elnät och företags elkostnader
 - effekttariffer och -optimering
 - energieffektivisering
- **Energigemenskaper**
 - möjligheter och utmaningar

ARBETSPAKET 4

LOKAL OCH REGIONAL ENERGIPLANERING

LÄNSSTYRELSEN I KRONOBERGS LÄN

LÄNSSTYRELSEN I KALMAR LÄN

LOKAL OCH REGIONAL ENERGIPLANERING

- **Syfte**

Utveckla energiplaneringsarbetet på lokal nivå, med fokus på att kommunala energiplaner bättre ska uppfylla lag om kommunal energiplanering (1977:439). Syftet är även att utveckla planeringsunderlag som stärker arbetet med översiktsplaner och utveckla dialogen mellan myndigheter, på lokal och regional nivå, och elnätsbolag.

- **Målgrupp**

Tjänstepersoner, beslutsfattare och politiker vid kommuner, regioner och elnätsbolag.

AKTIVITETER

- **Aktivitet 1** - Genomföra kompetenshöjande insatser om lokal och regional energiplanering samt översiktsplanering.
- **Aktivitet 2** - Genomföra insatser som metodutveckling och erfarenhetsutbyte för att bidra till att åtgärder i befintliga energiplaner genomförs.
- **Aktivitet 3** - Genomförs insatser som vägledning, metodutveckling och framtagning av planeringsunderlag i arbetet med att uppdatera inaktuella energiplaner.
- **Aktivitet 4** - Utveckla metodstöd/dialogformer/prognoser/planeringsunderlag för tydligare gemensam bild av effektkapacitet och energiförsörjning på lokal och regional nivå.
- **Aktivitet 5** - Utredda hur sekretess kan hanteras och transparensen kan öka vid användning av energidata inom energibalanser och energiplanering.

ARBETSPAKET 5

INNOVATIONSARENA

REGION KRONBERG

INNOVATIONSARENA

- **Syfte**

Vi skapar en miljö för att ta fram och testa tekniska lösningar i labbskala och piloter i verkliga miljöer. En plats att samla skräddarsydda kompetenser för att lösa tekniska utmaningar. Kompetenser att testa prototyper på verkliga miljöer för att lösa utmaningar i elnät och för slutanvändare.

- **Målgrupp**

Små och medelstora företag som har tekniska lösningar för smarta nät och dess kringliggande funktioner

Offentliga organisationer och företag med utmaningar som behöver lösas

INNOVATIONSARENA

Aktiviteter

- En plats och tekniska förutsättningar
- Expertkompetens som sätts samman utifrån utmaningen
- Material som behövs för att ta fram prototyper
- Metod för tjänstedesign för att hitta lösningar på identifierade behov

ARBETSPAKET 6

ELFÖRSÖRJNING VID KRIS

LÄNSSTYRELSEN I KALMAR LÄN

LÄNSSTYRELSEN I KRONOBERGS LÄN

ELFÖRSÖRJNING VID KRIS

- **Syfte**

Minskad sårbarhet, förbättrat skydd och ökad resiliens bland energiföretag (nätägare). Bygga kompetens att hantera den förändrade säkerhetssituationen återtågandet av totalförsvaret. Förtydligade planeringsförutsättningar för beredskapsplanering bland elanvändare. Snabbare framdrift av, och bättre avkastning på säkerhetsinvesteringar, ROSI, främst elbolag. Ökad kunskap och bättre förståelse för Ö-drift inom elnätet och simulering av Ö-drift som tillämpat exempel.

- **Målgrupp**

Kommuner och övrig offentlig sektor. Energibolag/energiproducenter och nätbolag. SMF (branschorganisationer). Elanvändare i alla kategorier.

AKTIVITETER

- **6.1. "Välgrundat leverantörs-löfte"**

Målgruppen är länens energibolag och ägare (Bolag och kommuner). Nyttan uppstår i alla elberoende verksamheter som beredningsplanerar, ner till enskild individ.

Tolka "påbuden", utreda och bedöma. Rapport med regleringar och tolkningar.

Bygga gemensam förståelse för gällande reglering och dess innebörd. Utbildning, övning och workshops.

Skapa ett nätverk för vidmakthållande av kunskapen och erfarenhetsutbyte mellan energibolagen.

- **6.2. Ö-drift**

Målgruppen är kommuner, energibolag och andra energiproducenter. Nyttan uppstår i den egna verksamheten men också hos samhällets övriga prioriterade användare.

Processen är mycket olika hos olika aktörer: Från att simulera en ö-drift för att kontrollera funktionen till att utreda grundförutsättningar för Ö-drift och bedöma tekniska förutsättningar och nyttan/kostnaden.

PRELIMINÄR FINANSIERING

- Cirka 20-30 miljoner
- ERUF 40%
- Medfinansiering med 1:1 medel max 50%
- 10 % medfinansiering, Länsstyrelsernas arbetstid